

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 47

Maribor, sobota, dne 12. junija 1937

Leto XII

Mrtvaški duh fašizma

Odkar so se pred več kot deseti-
mi leti prvič pojavile na ulicah črne
uniforme in šubare ter se razlegli po
tlaku naših cest koraki škornja, veje
nad deželo mrtvaški duh fašizma. —
Besedo imajo karabinke, revolver,
bokser in bikovka. Škorenj pa gazi
preko mrtvih trupel, po vroči krvi,
naprej za črno zastavo, s katere se
počastno reži mrtvaška glava.

Kdo bi jih naštel vso dolgo vrsto
žrtev? Mislili smo, da bodo Trbovlje
konec, pa so bile začetek.

Fašizem je vzel ljudstvu moč in
pravico. V početku so bile njegove
žrtve posamezniki, pozneje pa ves
narod!

Našli so se pa, ki so odločeni pobi-
jati hudiča z Belcebubom, ki so kot
zdravilo za fašizem iznašli svoj fašiz-
em.

Namesto, da bi prečistili deželo
mrtvaškega duha, so prevzeli kot
svoje vse, kar je fašizem ustvaril in
s čemer je utrdil svojo moč: njegovo
pravico in njegovo nasilje.

Sedaj pa jih navdaja neizrečno
ugodje.

Ljudstvo pa se duši v zastrupljen-
em ozračju, vedoč, da ni zdravila
razen demokracije in svobode, ki
edina more prečistiti mrtvaško
vzdušje.

Ali naj še naprej živimo v mrt-
vaškem vzdušju fašizma, ker se sla-
biči boje, da jih bo odplaval val de-
mokracije, čim se razlije po deželi?

Mi vidimo spas v svobodi politič-
nega razvoja našega naroda. Sleherni
imej pravico širiti svoje ideje, manife-
stirati zanje in za svoj program, kot je
na primer v ČSR, kjer so 1. maja
v Pragi manifestirali stotisoči držav-
ljanov, socialni demokrati, narodni
socialisti in komunisti v dolgih spre-
vodih, paralelno, ob isti uri čez Vac-
lavske namesti, brez najmanjšega in-
cidenta.

Svoboden narod raste v kulturi,
v mrtvaškem vzdušju fašizma pa pro-
pada v barbarstvu.

Izletniško navdušenje med diplomati

Nemški zunanji minister Neurath v
Beogradu, Budimpešti in Sofiji.

Neurath, nemški zunanji minister
je obiskal Beograd, sedaj je v Sofiji
in pojde v Budimpešto. O pomenu
njegovega obiska in poglobitvi pristr-
nih odnošajev med Nemčijo in Južo-
slavijo smo že pisali.

Konferenca balkanskih diplomatov
na Dunaju.

Na Dunaju se je vršila konferenca
diplomatov, na kateri so bili turški
zunanji minister Rudži Aras in bal-
kanski poslaniki.

Bolgarijo je obiskala večja nemška
delegacija

za propagando in organiziranje slu-
žbene dolžnosti. Poročila pripovedu-
jejo, da je bil obisk instruktivnega
značaja.

Dekleta, ki jih tako obletavajo
vročehrvni fantalini, morajo biti trd-
na in značajna, da ne omahnejo, če
že niso.

Širite naš list!

Pozdrav kongresu lesnih delavcev v Sloveniji

Pozdravljeni gosti in delegati!

Jutri, v nedeljo, dne 13. junija se
zberete v Ljubljani delegati krajev-
nih skupin Zveze lesnih delavcev v
Sloveniji na svoj II. (VIII.) redni kon-
gres. Kongresa se udeleže tudi gosti
bratskih organizacij.

Kongres Zveze lesnih delavcev je
manifestacija, ker organizacija ob-
stoja že nad štirideset let in se je iz
početka do danes vedno močno uve-
ljavljala s svojim resnim in smotre-
nim delovanjem. Zato je niso mogli
omajati v temeljih še tako hudi boji
in še tako težka kriza v lesni indu-
striji zadnjih let. Do živega ji niso
mogli ne razredni in ne drugi na-
sprotniki.

Zavest lesnih delavcev je bila
vedno velika in volja tako trdna, da
so vso dobo obstoja najvestneje ču-
vali in z uspehom gradili svojo or-
ganizacijo ter jo izpolnjevali. Ves čas
so lesni delavci bili v prvih vrstah
razrednega delavskega gibanja in
prav zaradi tega opravičeno zremo
s ponosom na njih organizacijo in nje
kongres s prepričanjem, da ostane
sama in nje članstvo tudi v bodoče

zvesto dosedanjim svojim in našim
načelom.

Mnogo težkih bojev je imela or-
ganizacija s svojimi »kruhodajalci«,
težka je zadnja kriza v lesni indu-
striji, ki je najbolj prizadela delavstvo
v dravski banovini. Toda organizaci-
ja je v vseh bojih ali so bili bolj u-
spešni ali manj, ali težki ali ne, vztra-
jala, se borila in zbirala svoje sile.
Noben boj je ni oslabil, pač pa, če že
ne številčno, vsaj moralno okrepil,
ker je zgrajena načelno, na disciplini
in smotretem delu v dobrobit lesnih
delavcev.

Tudi ta kongres naj služi temu
namenu. Okrepi naj Vašo organizaci-
cijo v načelih, disciplini in sodružni
zvestobi članstva med seboj kakor
tudi do ostalega delavskega gibanja.

Kongres bo pregledal delovanje
zveze zadnjih dveh let ter napravil
nove sklepe. Delovanje zadnjih dveh
let je zahtevalo idealno požrtvoval-
nost, s katero so lesni delavci pre-
brodili najhujšo dobo krize. Organi-
zacija je bila tudi tu na mestu in je
storila vse, kar je bilo mogoče za de-

lavstvo te stroke in je zato ostala
zdrava in krepka.

Na kongresu boste delegati raz-
motrivali o položaju lesnega delav-
stva ter o delovanju zveze v bodoče.
Razmislite vse to. Sklenite, kar je
dobro in potrebno ob najlepšem so-
glasju ter ob trdni volji, da mora Va-
ša organizacija ostati tudi v bodoče
čvrsta, močna in sposobna za obram-
bo Vaših interesov.

V tem zmislu najiskreneje pozdrav-
ljamo Vaš kongres in Vaše goste, ka-
kor tudi delegate in zaupnike, ki ste
pravo kremenito jedro organizacije
in od katerih aktivnosti je odvisna
bodočnost organizacije in nje član-
stva.

Moč je v skupnosti! To geslo o-
hranite vsi vedno in povsod v svojem
srcu tudi v bodoče!

Zastopnik čehoslovaških lesnih delavcev

Čehoslovaško zvezo lesnih delav-
cev bo zastopal na kongresu Zveze
lesnih delavcev s. Jaroslav Handlir.
Bratski pozdrav mu tudi z naše stra-
ni!

Oboroževanje veča revščino

Neproduktivnost izdatkov za oboroževanje.

Direktor mednarodnega urada
dela, Harold Buttler, pravi v svojem
poročilu k 23. zasedanju mednarodne
konferenca dela (ki je pričela 3. junija
t. l. v Ženevi) med drugim tudi na-
slednje:

»Denar, ki se izdaja za oborože-
vanje, je denar, ki se jemlje zasebnim
podjetjem. Delovna sila, ki je zapo-
slena z namenom uničevanja, je de-
lovna sila, ki je vzeta proizvodnemu
delu. Uporabljanje surovin za indu-
strijo za oboroževanje ustvarja po-
manjkanje surovin za ono industrijo,
ki služi obogatitvi dežele...

Tekma v oboroževanju je element
slabosti v procesu obnove; ali kar je
za obnovo še težje, to je razpoloženje,

ki ga ta odkriva. Splošna vznemirje-
nost, ki jo vstvarja odkrito priprav-
ljanje na vojno v Evropi in na dalj-
njem, vzhodu, znatno ovira obnovo
gospodarstva, ki se je jela pojavljati.
Prav dotlej, dokler bo strah pred
vojno tako razširjen, kakor je bil v
zadnjih mesecih 1936, je zaman upati,
da pride svet zopet do svoje popolne
gospodarske dinamike.

Vsi finančni, trgovinski in socialni
ukrepi, ki so bili storjeni v zadnjih
petih letih v boju proti krizi, ne
bodo dejansko nič zalegli, če bo
politični in gospodarski stavbi naše
civilizacije stalno pretila nevarnost,
da jo neki novi mednarodni spor zo-
pet razruši.«

Italijo je strah angleškega oboroževanja

London in Washington ne zaupata Mussolinijevim manevrom

S svojo izjavo v amerikanskem
listu je Mussolini zagotavljal
Roosevelta, da bi se Italija rada
oprijela amerikske inicijative za
mednarodno razorožitev. Izjavo so
potrdili listi še pozneje in italijan-
sko časopisje se je kar laskalo Roo-
seveltu.

V angleških oficioznih krogih pa
izjavljajo, da Anglija ne misli privo-
liti v razorožitev, ki bi Anglijo izno-
va slabila v primeri z onimi država-
mi, ki so angleško zavlčevanje ob-
oroževanja izrabile in so se same ob-
orožile. V Londonu torej vedo, kaj
Mussolini hoče: ovirati britsko ob-
oroževanje, pred katerim ga je vsak
dan bolj strah.

Roosevelt je Mussolinijev predlog
istotako zavrnil. Ameriški listi pra-
vijo, da bi Italija rada zavrla angle-
ško oboroževanje, ker vidi, da ne
more z Angleži tekmovali. Med tem
ko se je Italija že izčrpala, so An-
gleži šele začeli z oboroževanjem, iz-

rabljajoč vse najnovejše izsledke voj-
ne tehnike in tudi izkušnje, ki jih je
prinesla španska državljanska vojna.

Danske strokovne or- ganizacije napre- dujejo

V enem letu narasle za preko 26.000 članov.

Danske svobodne strokovne or-
ganizacije so v letu 1936 lepo na-
predovale. Dne 1. januarja so imele
381.341, dne 31. decembra 407.465 in
so pridobile torej v enem letu 26.124
članov. Med tem članstvom je 71.436
žena. Centralna zveza ima v vsej de-
želi 64 zvez z 2926 podružnicami.

Koncentracija francoskih desni-
čarskih strank se je pričela. Zaradi
vedno večjega vpliva ljudske fronte
so tudi reakcionarci pričeli snovati
enotno fronto, ki pa v Franciji še ne
bo tako hitro zlezla na zeleno vejico.

Politični umor pri Konjicah

Objava banske uprave:

V zvezi z demonstracijami ob
priliki prihoda predsednika JNS
Petra Živkoviča v Maribor, Konjice
in Celje, dne 8. junija t. l., so istega
dne ob 20. zvečer na državni cesti
blizu Prihove pristaži JNS, okrog
15 po številu, iz zasede napadli dva
avtobusa, katera sta vozila pristaše
JRZ.

Napad se je izvršil z revolverji,
bokserji, noži in kamenjem. Napa-
deni so se sicer napadalcev ubranili,
vendar pa sta bila dva akademika
lažje ranjena, ostali so dobili samo
prasko.

Po odbitem napadu so napadeni
nadaljevali vožnjo, pogrešali so pa
akademika — filozofa — Rudolfa
Dolinarja, rojenega dne 11. aprila
1915 v Lučinah, občina Trata, okraj
Škofja Loka in tja pristojnega. Do-
mnevali so, da so ga napadalci od-
vedli s seboj.

Naslednjega dne, dne 9. junija
t. l., okrog 10 je orožniška patrulja
Dolinarja našla mrtvega pod držav-
no cesto pri Prihovi, 50 korakov od-
daljeno od mesta napada.

Dolinar je imel rane na glavi in
po životu od udarcev s topim pred-
metom.

Ugotovljeno je, da je napad or-
ganiziral in se ga tudi dejansko ude-
ležil Slavko Reja, urednik »Mari-
borskega Večernika Jutra«, mari-
borskega glasila JNS; med napadalci
sta bila tudi Primec, tajnik kra-
jevne organizacije JNS v Hočah,
Brakovič, pekovski pomočnik iz
Maribora.

Zaprtilih je 10 osumljencev.

Pokojnik je bil zaboden v hrbet
na desni strani med 3. in 4. rebrom.
Nož je prodril v pljuča v širini 2 in
pol cm in v globino 4 cm. Smrt je
nastopila vsled izkrvavljenja.

Vladina vojska vedno sposobnejša

Vrhovni poveljnik španske armade general Miaja je prepričan o zmagi

V razgovoru z dopisnikom čehoslovaškega tiskovnega urada je izjavil vrhovni poveljnik španske armade pred Madridom, da se v zadevah Španije ne zanaša na pomoč Društva narodov, ampak izključno le na moč armade legalne španske vlade.

Fronta in ozadje sta sedaj dobro organizirana. Vlada uživa popolno zaupanje ljudstva, kakor tudi zaupanje 170.000 vojakov, ki se bojujejo pod Miajino komando na osrednji fronti. Vlada skrbi za red in mir v ozadju ter pospešuje gospodarstvo v zvezi z obrambo.

Vojaške operacije vladine vojske so vedno uspešnejše. V prvih početkih napada ni bilo ne organizirane vojske, niti vojnega materiala. Med takrat in danes je ogromna razlika. Sedanje operacije vladine vojske dokazujejo, da je ona v stanju ne samo, da kljubuje napadom sovražnika, ampak, da si korak za korakom osvaja vedno novo ozemlje. Na vseh frontah je sovražnik že poskusil prodreti, toda prepričati se je moral, da je vsak tak njegov poskus zaman. Tudi če se je sovražniku posrečilo, da je tu in tam nekoliko izboljšal svoje pozicije, vedno znova se je moral prepričati, da vladina vojska ni voljna, da mu prepusti niti ped zemlje. Republikanska vojska prodira počasi preko vse Španije.

Kar se tiče položaja pred Madridom, se je vladini vojski ne samo posrečilo zavrniti napade sovražnika, ki je na tem delu fronte vrgel v boj predvsem nemške in italijanske čete, ampak je tudi že osvojila precej ozemlja, tako, da postaja položaj sovražnika vedno težavnejši. Univerzitetna četrt je pod ognjem vladinih topov in prodiranje vladine armade na raznih točkah osrednje fronte je najboljši dokaz za premoč republikanske armade.

Španska vojna, bo, v to verujem,

končala z zmago republike. Kajti republika se bori za svojo neodvisnost z onim zanosom, ki edini je v stanju vzpodbuditi ljudstvo k pravemu junaštvu. Kar razen tega govori v naš prilog je, da prekašamo sovražnika številčno in moralno.

Anglija proti represalijam

V angleškem parlamentu je zunanji minister Eden odgovarjal na razna vprašanja glede Španije, zlasti na vprašanje glede zadržanja Nemčije in Italije, ki zastopata stališče, da bi v slučaju napada smeli izvajati represalije, slične, kot si jih je dovolila Nemčija z napadom na Almerijo. Eden je izjavil, da britanska vlada ne bo nikoli priznala nikomur pravice, da si poišče zadostitev na lastno pest.

Francovci izpraznjujejo Segovijo

Prodiranje vladinih čet preko gorja Guadarrame v smeri preko La Granhe in Valisajna je prisililo nacistične, da so začeli izpraznjevati mesto Segovijo.

V okolici Madrida: pri Carabanchelu, francoskem mostu in zapadno od Madrida, pri Escorialu, so nacisti poskusili par napadov v domnevi, da je general Miaja vrgel svoje čete proti Segoviji, pa so bili odbiti.

Na baskiškem bojišču se vodijo manjše borbe okoli Lemone in Amorebiete, ne da bi Francovci mogli naprejš.

Na leonskem bojišču (smer južno od Ovieda) vladine čete še vedno napredujejo.

Na fronti severno od Cordobe in zapadno od Pozablanca, pri Penarroi in Fuentaovejuni boji počivajo.

Franco stresa Jezo nad Madridom

Ker Franco ne more v Madrid, dasi je že nešteto izjavil, da ga lahko vsak hip zavzame, se mašču-

je s tem, da obstreljuje mesto s topovi in ga ruši, pri tem pa ubija nedolžne ljudi. Dne 9. t. m. je streljal 5 ur ponoči in pošiljal vsako minuto po eno granato. Te granate bodo nacistične še drago stale.

Slovenec piše s fronte ob reki Jarami

S fronte ob reki Jarami se nam je oglasil s. M. F.; tako-le piše:

»Slovinci v našem bataljonu prosimo, da nam pošljete »Delavsko Politiko«. Sicer dobimo nekaj časopisov iz Jugoslavije ter nekaj slovenskih iz Amerike, ne vemo pa nič kaj je kaj v Sloveniji in ondodnem delavskem gibanju novega.

V našem bataljonu čuješ vse slovanske jezike: ruščino, poljščino, češčino, bolgarščino, prevladujemo pa Jugoslavi. Slovencev nas je okrog 20, največini iz Belgije in Francije, naravnost iz Jugoslavije smo prišli samo štirje, med nami sta dva zelo mlada, eden 17letni in eden 19letni, pa sta korajžna. Razume se, da rečemo večkrat tudi katero slovansko.

Nahajamo se v prvih linijah. Med nami in fašisti je razdalje 80 do 100 metrov, tako, da španski sodrugi, ki tvorijo pretežni del našega bataljona, lahko delajo ustmeno propagando med fašisti. Uspeh ne izostane. Skoro vsak večer prihajajo k nam begunci.

Godi se nam dobro. Imamo dosti kuhane hrane in sadja, a pod fašističnimi okopi vidimo same konzerve.

Nasproti imamo po večini Marokance, Špancev je bolj malo, a kar je modernega orožja, ravna jo z njim Nemci. — Pozdravljamo vse slovenske delavce.

Slovinci na fronti ob reki Jarami.

—///—

moga, če družba v šestih mesecih ne postavi naprav, ki bodo preprečevale odtok nesnage v Savo. Zagreb porabi letno okoli 1500 vagonov premoga. Družba na pritožbe doslej ni reagirala. Upamo, da bo ta ultimat zalegel, ne da bi trpeli trboveljski rudarji.

Zopet rudnik v angleških rokah. V Slišanih se nahaja rudnik zlata. — Delniška družba, ki je ta rudnik upravljala doslej, je sklenila z angleško družbo Pacific Trust v Londonu, da ji rudnik proda.

O zavarovanju delavcev pri javnih delih je minister za socialno politiko in narodno zdravje izdal nova določila: Delavci ki so zaposleni pri javnih delih po uredbi o javnih delih, se ne zavarujejo za bolezen in se zanje ne plačajo prispevki za borzo dela in delavsko zbornico, temveč samo za neugodnost. To ugodnost pa uživajo samo država, banovina ali javna samoupravna telesa, ki izvajajo javna dela, pa še ti samo tedaj, če se ta dela opravljajo brez licitacije v lastni ali mešani režiji, torej le takrat, kadar delavce plačajo iz kreditov za javna dela neposredno one javne oblasti, ki dela vrše. Občine, ki izvajajo javna dela iz svojih sredstev, so dolžna prijaviti vse delavce tako za bolezen kot za neugodnost.

Obdavčenje tujega kakitala v Zedinjenih državah. V Zedinjenih državah so zvišali davek na tuji kapital od 10 na 20 odstotkov. — Pri nas pa imajo industrijski tuji kapitali carinske in davčne ugodnosti po deset do petnajst let. To vprašanje bi JRZ tudi lahko vzela v svoj program.

Za železno rudo gre. Oboroževanje požre mnogo surovin, zlasti rud, predvsem železa. Nemčija je v hudi zagati, ker nima zlata in tujega denarja, s katerim bi lahko nakupovala železo in druge rude v inozemstvu. Kajti inozemstvo prodaja rude le za gotov in siguren denar, kar pa nemška marka ni. Odkar se je začela oboroževati še Anglija (ki bo skozi pet let izdala vsako leto 400 milijonov funtov sterlingov, t. j. 98 milijard dinarjev), je nastalo pravo tekmovanje za železno rudo. Angleži so prevzeli Nemcem vso švedsko produkcijo železne rude in izvažajo železno rudo tudi že iz Jugoslavije. Nemci imajo edino možnost, da dobe železno rudo iz Španije, ako bi bili rudniki pod oblastjo generala Franca. Največji železni rudniki pa so v baskijski pokrajini in sicer v okolici Bilbaja, kjer je tudi ogromna železna industrija. Zato pritiskajo Nemci na Franca, da bi zavzel Bilbajo, na drugi strani pa bi tudi Franco rad prišel v posest teh rudnikov, da bi na tem in tistem

Oton Habsburški je tudi v Španiji. Listi poročajo, da je Oton Habsburški na obisku pri svojem stricu Parmu v Francovem taboru v Španiji. Parma je bil ranjen.

Dama in po svetu

Na vsak način hočejo izzvati kulturni boj. Zagrebška mestna občina je odstopila društvu »Plamen« večje zemljišče za zgradbo krematorija, pod pogojem, da društvo uresniči svojo namero v štirih letih. Radi tega je sedaj klerikalno časopisje v Zagrebu silno razburjeno in grozi občinskemu svetu z represalijami, češ, da podpira framazone. Gospodje se obnašajo tako, kot da bi bili v Vatikanu, ne pa v Jugoslaviji, kjer je za-

jamčena svoboda prepričanja in je vsak državljani lahko privrženec ali protivnik vpepeljevanja. Ta bi bila lepa, da bi se človek ne smel odločiti sam ali želi biti pokopan ali vpepeljen. Gospodje se bodo že morali na to navaditi in postati bolj strpni.

Cankarjev večer v Beogradu. Delavsko kulturno društvo »Abrašević« je vprizorilo Cankarjeve »Hlapce« z velikim uspehom. Srbsko delavstvo utira pot slovenski drami in ni samo

slučaj, da si je izbralo za vprizoritev baš ta, lahko bi rekli, najznačilnejši slovenski odrski komad, ki tako nazorno prikazuje naše slovenske razmere in jih biča s tolikim sarkazmom, ki je lasten samo Cankarju.

Zagrebski občinski svet in trboveljski premog. Pritožbe proti Trboveljski družbi, da s premogovnimi odpadki in blatom onesnažuje Savo, niso nove. Dne 2. t. m. je o tem razpravljala tudi zagrebski občinski svet. Ker se nesnaga vleče po Savi do Zagreba in dalje ter to škoduje tudi ribam, je sklenil, da občina, občinska podjetja in gospodarstvo ne bodo več porabljale trboveljskega pre-

A. M. de Jong:

26

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Nato mu je Vrč pričel razlagati, v čem obstoja podobnost med njim in neverjetnim apostolom, ki ni hotel verjeti, da je Kristus vstal od mrtvih, dokler ni položil svoje roke v njegove rane. Mereyntje ga je pobožno poslušal. Vse, kar se je tikalo svetnikov ali Kristusova ga je na moč zanimalo. Toda lajku, kot je bil Vrč, ki je bil razen tega še priznan brezverec, je presneto malo zaupal, zato je nezaupljivo vprašal:

»Ali si si ti to sam izmislil, Vrč?«

Divji lovec je resno zagotavljal svojo nedolžnost na tej storiji o neverjetnem Tomažu: to zgodbo si je bil zapomnil še ko je obiskoval verouk.

Mereyntje pa je nadaljeval:

»Ali pa se je tudi resnično vse tako zgodilo kot si mi povedal?«

»Točno tako!«

Mereyntje se je za hip resno zamislil, potem pa je zmagoslavno nadaljeval:

»Sedaj sam praviš, da se je res tako zgodilo. V tej zgodbi pa je omenjen tudi Kristus, torej moraš tudi vse ostalo verjeti!«

»Oh, neumnost,« je poskušal Vrč izmuzniti se iz zanke, jaz vendar ne verujem, da je ta zgod-

ba s svetim Tomažem resnična... Zapisana je v evangeliju, kot so zapisane tudi ostale zgodbe... Majaje z glavo nad Mereyntjejevo iznajdljivostjo, je premišljeval o tem, kakšne čudovite misli se porajajo v taki mali glavici. Potem pa mu je, šaleč se, s prstom potrkal po glavi in smejoč se dostavil:

»Pri tebi tu notri je vse v redu, Mereyntje... boš moral nekoč res postati župnik!«

»Saj tudi bom,« je odvrnil Mereyntje brez obotavljanja in prepričevalno. »Najprvo kaplan in potem župnik... Nato te bom izpreobrnil!«

»Sijajno, sijajno, dečko!« se je režal Vrč. »Tako in nič drugače, velja!...«

Mereyntje je sedel na nizki vrtni ograji v bližini potoka ob koncu vasi in čakal na Vrča. To popoldne sta hotela iti skupaj k reki in vidra naj bi ujela veliko ribo za Mereyntjeja. Sedeč na ograji je Mereyntje pozval s svojimi nožicami v taktu melodije, ki jo je žvižgal pred se. Kmalu pa je prenehal žvižgati, da bi slišal, o čem so se pogovarjale tri ženske, ki so stale nedaleč od njega.

Ena izmed njih je imela na roki dojenčka, ki je izgledal kot debelolični angelček, kakršne je Mereyntje videl v cerkvi okrog prižnice. Toda ti so bili izrezljani iz temnega lesa in slepi, kajti namesto očesa jim je zijala izza odprtih vek praznina... Ta debelolični angelček je pač imel očesci, toda, kolikor je Mereyntje mogel ugotoviti, sta bili zelo motni in čisto drugačni kot žareči očesci njegovega majhnega bratca.

Pogovarjale so se o Krileersevi Miki, ki so jo imenoval predvsem, nesramno ženščino... Mereyntje je zopet pričel poživigavati: odrasli ljudje so imeli o vsakem človeku kaj pripomniti, čim starejši so bili, tem slabši. Kaj ga neki briga, kaj se jim na Krileersevi Miki ne dopade. Krileer-sova Mika še ni bila dovolj stara, da bi jo bili smatrali odrasli ljudje za sebi enako, na drugi strani pa je bila že toliko odrasla, da ni spadala več v krog tistih, ki so zelo zanimali Mereyntjeja...

Čez nekaj časa se je žena z otročičkom poslovala, ostali dve pa sta klepetali dalje. Gledali sta za odhajajočo in ena izmed njiju, ki je držala roke prekrizane na svojem debelem trebuhu, je rekla sočutno — majajoč z glavo:

»Lep angelček, ta otrok, he!«

»Da,« je odgovorila druga enako sočutno, ne da bi bil Mereyntje razumel za kaj gre, — oh, prelep je za ta svet... Ali si opazila, kako pametno je gledal?... Mnogo prepametno za tako mrgotavko!«

Prva pa je nagubančila obraz. — Ni eden izmed onih, ki bi jim bilo usojeno živeti,« je mrko dostavila.

»To se tudi meni tako zdi,« je vzdihnila druga. Ali si ga vzela v naročje?«

»Nee, ... ali ti?«

»Jaz pač... in reči moram: kot da bi mu kdo obesil pokopališče na zadnjico!«

»Strašno!« je vzkliknila debeluška.

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Rudarsko zborovanje

V nedeljo, dne 13. junija s pričetkom ob 9. uri se bo vršilo važno rudarsko zborovanje v »Delavskem domu«, na katerem bo govora o sanaciji starostnega zavarovanja rudarjev, o splošnem rudarskem položaju in o pomenu strokovne organizacije za rudarje. Poročevalec s. Jurij Arh. Na zborovanje so vabljeni vsi rudarji, ki se zanimajo za splošno rudarska vprašanja.

Hrastnik

Kemični delavci! Vsi na ustanovni občini zbor podružnice SOSZJ, ki bo v nedeljo, dne 13. t. m. ob 9. uri dop. v društvenem lokalu kemične tovarne. Postanite člani JSDZJ in obenem naročniki »Delavske Politike«!

Lep poletni dan je pretečeno nedeljo zopet privabil na našo najprijaznejšo izletniško točko, na Mrzlico, iz rudarskih revirjev in okoliških krajev zelo veliko izletnikov, da tamkaj vsaj za trenutek pozabijo težke dneve skrbi in si nabere novih sil za nadaljnje delo. Splošno razpoloženje je bilo na višku. Posebno pozornost pa je vsekar vzbudil nastop mladih mandolinistov trboveljske »Vzajemnosti«, ki so zabavali nepregledno množico zbrano na prostoru »Počitniškega doma«. Tem mladim godbenikom bo treba tudi v bodoče posvetiti vso pažnjo, pa tudi vzgojo v strogo delavskem smislu, kar bodo trboveljski sodruzi gotovo storili. Na dosedanjih uspehih pa mladim godbenikom, kot njihovim vzgojiteljem le čestitamo! **Hrastniški izletnik.**

Jesenice

Za ceste. Zadnjič smo pisali, da bi bilo treba glavno cesto skozi Jesenice urediti za mednarodni promet. Činitelj naj vendar nekaj storijo, saj gre za zdravje njih in nas, saj gre za ugled jeseniške občine in države. Upamo, da ne bodo vsi klici brez uspeha in kakor bob ob steno. En milijon dinarjev gre za Jesenice vsako leto samo na bednostnem skladu, ali bi se ne dalo kaj napraviti iz tega? Skoro Din 400.000 dobi okrajni cestni odbor na okrajni cestni dokladi vsako leto, in ne stori se nič! Še enkrat: na delo in uspeti morate!

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zv. (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) vefilm »Cvetje iz Nice«. — V gl. vlogi Erna Sack. — Med dodatki tudi glazbeni film domač Zora tednik in Paramountov zvočni tednik. — Sledi: Mladi orli.

Senovo pri Rajhenburgu

V redu, ko si želite dobivati mezdo, plačujte tudi »Delavsko Politiko«. Kaj bi rekli, ako bi ti pri izplačilu rekli: »Pridi jutri in jutri zopet: »Pridi drugič!«? — Kaj pa naj reče poverjenik, ki prihaja po naročnino za list, pa ti z njim tako postopaš? Premisli in stori drugače!

Mežica

Po krivem je obdelal tatvine prvobesednik v nacističnem strokovnem gibanju P. A. svojega tovariša P. F. ob priliki izleta na Navarški vrh, dne 6. maja. P. A. je trdil, da mu je P. F. vzel denarnico z Din 700 in je z nožem v roki zahteval od P. F., ki je domačin in znan poštenjak, denar nazaj. Le hladnokrvnosti P. F. se je zahvaliti, da se ni zgodilo kaj hujšega. Zakaj je P. A. hotel podtakniti P. F. tatvino, bo mogoče še razčistilo sodišče.

Pokrajinski kongres Zedinjene delavske strokovne zveze Jugoslavije URSSJ v Novem Sadu se bo vršil v nedeljo, dne 13. junija v dvorani Delavske zbornice. Med drugim bo kongres obravnaval vprašanje zakonske zaščite delavcev in delavskih socialno političnih ustanov (referira s. Rajković) ter vprašanje kulturnega dela in tiska (referira s. Šipoš J.).

3. redni kongres Zveze brivskih in lasničarskih pomočnikov in pomočnic Jugoslavije v Zagrebu bo dne 27. junija v veliki dvorani Delavske zbornice. Kongres se bo bavil z vprašanjem delavske socialno politične zaščitne zakonodaje, akcije, agitacije in izobraževalnega dela.

Otvoritev ljubljanskega velesejma. Dne 5. junija je bil slovesno otvorjen XVII. mednarodni pomladanski velesejem v Ljubljani. Slovesnost so prisostvovali zastopniki vlade in tujih držav, predstavniki mest in zastopniki slovenskega gospodarstva, političnega in kulturnega življenja. Velesejem je do zadnjega kotička zaseden in podaja mogočno sliko industrijske in obrtniške proizvodnje. Izbira in naraščanje blaga bo na podlagi razstavljenih vzorcev vsakemu interesentu zelo olajšana, ker bo imel širok pregled izdelkov in cen. Posebne razstave so: lovska, gospodinjstva z modno revijo in vzorna razstava malih domačih živali. Velesejem traja do vključno 14. junija. Na železnicih 50 odst. popust.

Ljubljana

Strojniki in kurjači v gibanju za kolektivno pogodbo

V nedeljo, dne 30. maja t. l. se je vršila seja sekcije »Zveze strojnikov in kurjačev« v Ljubljani, kateri so prisostvovali predstavniki vseh podoborov. Navzoči so soglasno sklenili, da se takoj preide k vložitvi zahtev za vse strojnike in kurjače, zaposlene v industriji s parnimi napravami v Dravski banovini. (Sedaj je že preko 90 odst. naših strojnikov in kurjačev začeljenih v zvezi.) Potrebno je, da se uredijo medne in delovne prilike za vse strojnike in kurjače po zakonu in pravilnikih. Dne 1. junija t. l. je bil vložen osnutek kolektivne pogodbe s primernim dopisom na Zvezo industrijev v Ljubljani. Strojniki in kurjači pričakujejo od delodajalcev in Zveze industrijev, da bodo upoštevali upravičene zahteve ter v najkrajšem času pristopili k obravnavanju osnutka kolektivne pogodbe.

Zveza strojnikov in kurjačev se bo poslužila vseh zakonitih sredstev za doseganje svojih zahtev, ki niso samo v interesu prizadetih, ampak tudi v interesu industrije, ker le primerno plačan strojnik in kurjač

lahko vršita svoje delo kot treba. Organizacija je zaprosila za pomoč v mezdnem boju vse delavske in namesčenske organizacije, katere so jim to tudi obljubile.

Strojniki in kurjači naj mirno čakajo poteka nadaljnjih dogodkov in se drže samo onih direktiv, katere bo dala zveza. Le disciplinirani in zavedni strojniki in kurjači bodo lahko dosegli izboljšanje svojega socialnega položaja.

Če tovarne lahko plačujejo inozemskim »specijalistom« ogromne plače, potem so državljani Jugoslavije še tem bolj upravičeni zahtevati mezdo, ki jim bo omogočila človeka dostojno življenje.

Strojniki in kurjači pričakujejo od pristojnih oblasti, da jim bodo šle na roko ter pomagale pri ureditvi delovnega razmerja. Zadovoljen uslužbenec je najboljša opora gospodarstva in države.

Strojniki in kurjači, kvišku glave, vsi za enega — eden za vse!

Sekcija strojnikov Ljubljana.

Maribor

Stavbinci za novo kolektivno pogodbo

Dne 9. t. m. se je vršil shod mariborskih in okoliških stavbincev, ki so začeljeni v Zvezi stavbinskih delavcev Jugoslavije (SGRJ), na katerem so predstavniki organizacije sporočili delavstvu potek in zaključek pogajanj za novo kolektivno pogodbo.

Na shodu je poročal o kolektivni pogodbi s. Horvat iz Kranja; s. Šerc kratko in jedrnat o pomenu in nalogah delavskih zaupnikov; s. Tratar je izrekel pozdrave ljubljanske podzveze, potem pa orisal težko, s katerimi se mora boriti organizacija pri svojem delu. Na predlog s. Tratarja je bila tudi izrečena zaupnica vodstvu podzveze. — Zborovanje je vodil s. Hamersak. Zborovalci so na to poslali pozdravne brzojavke stavkujočim stavbincem v Subotici in Karlovcu.

Kolektivna pogodba stavbincev obsega 17 s strojem pisanih strani kancljskega formata in ureja delovni čas (56 urni tednik,

tkzv. angleško soboto, ako to zahteva 2/3 delavcev). Mezde so urejene po razredih in spada Maribor v II. razred v gradbeni stroki in v I. razred v tesarski stroki. V II. razredu znaša mezda za zidarje po 3 letih Din 5.25 do Din 5.75, za tesarje po 3 letih Din 4.50 do Din 5 in za delavce Din 3 do Din 3.50. Mladoletni delavci do 18 let prejemajo v I. in II. razredu najmanj Din 2.50 na uro. V II. mezdnem razredu mora biti plačana tretjina zidarjev in tesarjev z nad 3 letno dobo po Din 5.50, druga tretjina pa z Din 5.75, odnosno zidarji in tesarji s pod 3 letno dobo Din 4.75 in Din 5.—; delavci pa prvih 14 dni Din 3 potem Din 3.25, v Mariboru z okolišem pa mora imeti tričetrtine delavstva mezdo Din 3.50. Ostale podrobne določbe v pogodbi se naslanjajo na zakon in urejajo varnostne predpise. — Vsi spori, nastali iz kolektivne pogodbe, spadajo pred posebno razsodišče v Ljubljani. Pogodba velja do 31. decembra 1937.

demonstracije proti fašizmu. Eden izmed teh je zavpil: »Živela demokracija! Doli fašizma!« Takoj ga je zgrabil nek klerikalni demonstrant in mu rekel: »Mi nismo proti fašizmu! Kar poudite, Vi ne spadate k nam!« In ga je porinil iz vrst. V stvari so torej demonstrirali pripadniki klerikalnega stanovskega fašizma proti nacističnemu fašizmu. Ta ugotovitve naj zadostuje.

Poprej bi bili morali. Ob priliki Živkovičevega obiska v Mariboru in klerikalnih demonstracij proti njemu so se ljudje vpraševali, od kod nenakrat to besno sovraštvo proti bivšemu diktatorju, kateremu je »Slovenec« do njegovega odhoda kadil na vso moč in še malo ter ob vsaki priliki, zlasti pa po 6. januarju 1929 objavljaj slike in slavošpeve na naslov tega modrega državnika. Razen tega bi »Slovenčevci« storili mnogo bolj, ako bi namesto demonstracij, izbrisali iz spomina našega ljudstva Živkovičeve priglupente, ki jih je uveljavil za časa svoje slave.

Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev v smrtih slučajih v Mariboru obvešča članstvo, da se bo vršil v nedeljo, dn 13. t. m. ob 8. uri dopoldne v veliki dvorani Uniona redni letni občni zbor društva. Vstop je dovoljen samo s člansko legitimacijo.

I. Delavsko kolesarsko osrednje društvo za Dravsko banovino v Mariboru bo proslavilo dne 1. avgusta 1937 svojo 40 letnico.

Vsa bratska društva že danes prosimo za sodelovanje. Odbor.

I. Kolesarsko društvo tekstilnih delavcev v Mariboru priredi v nedeljo, dne 13. t. m. vrtno veselico v vseh prostorih gostilne Ramšak (Voller), Košaki. Svira tekstilna godba. Vstop prost. Prijatelji društva in vsa kolesarska društva vljuno vabljeni.

Stavka splavarjev uspešno zaključena

Splavarji, ki so se dne 5. t. m. zasedrili v mariborskem dravskem pristanišču, so stopili nenadoma v stavko z zahtevo po zvišanju mezd. Kako upravičena je bila ta zahteva, dokazuje dejstvo, da so ti delavci zaposleni po 17 do 18 ur dnevno, prejemali pred stavko za svoje življenjsko nevarno delo na vodi po Din 20 do 30 dnevno. Pogajanja med lastniki splavov in splavarji so se vršila pri mariborskem policijskem predstojništvu in so bila uspešno zaključena 7. t. m. Dogovorjene so sledeče dnevne mezde: pomožni delavci II. kat. Din 25, I. kat. Din 28, krmari Din 34. Na podlagi tega dogovora se zviša mezda splavarjev za Din 4

dnevno. Izmed lesnih veletrgovcev sta se podpisu pogodbe odrekla samo dva in sicer: Steiner in Mravljak. Ta dva sta že pri pogajanjih najbolj nasprotovala; ker nista ugodila delavskim zahtevam, so ostali junji splavi še naprej v dravskem pristanišču. — Sedanje gibanje je pa obenem podučilo splavarje, da je treba biti organiziran in je vsekar ta spontana stavka dala pobudo za to, da se bodo tudi splavarji oprijeli razredne strokovne organizacije, kajti splavarji bodo morali uveljaviti še razne druge določbe delavske socialne zakonodaje, na katere se lesni veletrgovci sploh ne ozirajo.

Tezno

Pred par tedni so vrli sodruzi, ki so kljub neprilikam zadnjih let ostali zvesti socialističnemu delavskemu pokretu, ustanovili »Vzajemnost«, in že v soboto, dne 5. t. m. zvečer so nas povabili na svojo prvo predstavo dramskega odseka, v dvorani gostilne Felč. Pripravili so učinkovito veseloligro Jožeta Krajnc, »Detektiv Megla«, ki je napisana kakor nalašč za naše kmečko-delavske odre. Dinamika igre bi zlasti

Celje

Poraz politične hujskarije — ob nevarnosti delovnega ljudstva. Za torek, dne 8. junija t. l. je sklicalo proslulo strašilo JNS svojo politično konferenco v hotel »Union«, na kateri so poročali o političnem položaju nekateri nekdanji veljaki z g. Pero Živkovičem na čelu. Velika reklama in z druge strani organizirana protiakcija, je privabila par sto radovednežev na ulice pred hotel »Union«. Ko so prireditelji zborovali, je ena skupina nabrana od vseh vetrov, okrog 80 po številu, hotela ponoviti ljubljansko premijero. — Glumci so bili sicer dobri tekači, a kljub temu so jih dohiteli gumijasti pendreki. —

«Ker je bilo le premalo korajže, je prevzelo vodstvo par ljudi, ki še vedno ne vedo kam spadajo ter so z združenimi močmi huronsko vpili. Med mirno množico pa je priletelo nekaj kamenja, sigurno iz razloga, ker se ni hotela vmešavati. Zaključek je bil najbolj pravičen, ker imajo bivši, kakor sedanjí režimovci vsak po dva navijača v bolnici. Mi pa smo lahko ponosni, da nam je kljub vsem zaprekam uspelo kultivirati delavstvo, da se brez posebnega naročila ne vmešava v fašistični prepir. Svit.

Žrtve strele. V torek popoldne je razsajala precej huda nevihta. Ko se je vračala tekstilka Marija Točajeva, zaposlena pri tv. »Metka«, iz dela proti domu, je nenadoma udarila strela blizu nje. V sled zračnega pritiska je padla in se občutno poškodovala na glavi, izbila si je pa tudi nekaj zob. Nezavestno so jo prepeljali z rešilnim avtom v javno bolnico.

Kino »METROPOL« Celje prinaša:

12. 13. in 14. junija: **ŽENA BREZ SRAMU** (Govori se o Jacquelinu). Po glasovitem romanu Katrine Holland. V glavnih vlogah: Wera Engels, Sabine Peters in Albrecht Schönhals. — — — 15. 16. in 17. junija: **»SVATBENO POTOVANJE S POPUSTOM«**. Imenitna komedija za smeh in zabavo. V gl. vlogi: Ernest Verebes in Irene Agay.

Kamnik

Tragičen dogodek v Topolah pri Mengšu, o katerem so precej obširno pisali naši meščanski časopisi, je turobno odjeknil v naših srcih, saj je pokojna Štefka delala v tovarni »Titan« in takorekoč uživala z nami vse dobre in slabe ure. Nimamo namena spravljati na dan vse podrobnosti o življenju v Štefkini družini, ne naprtiti krivde temu ali onemu, povdarjamo samo to bridko dejstvo, da pride v delavskih družinah pogosto do nesoglasij radi pomanjkanja, ki sili poročeno ženo in mater na delo v tovarno, ker mož ne more (le včasih tudi noče) preživljati svoje družine. Pri tem raste medsebojno nezaupanje in ljubosumnost. Morda pa bi se dalo zadnji čas še vse mirno poravnati, če se ne bi vedno in povsod našli ljudje, ki so naravnost z naslado pripovedovali Štefkinemu možu po povratku iz Sušaka najbolj gorostasne in celo izmišljene stvari, ki so se nanašale na ženo zvestobo. Verjeti slabo je lažje, nego dobro. Mi pa, ki smo pokojno Štefko poznali, vemo, da je bila ljubezna in prijazna z vsakim, zlasti pa najboljša in najskrbnejša mati svojim otrokom, saj se zanje ni ustrašila nobenih žrtve. Seveda pa pridejo v življenje vsakega človeka trenutki, ko se ne more brzdati, kot se včasih, spričo njenih razvrzanih razmer tudi ona ni mogla. To pa tudi še ne more biti merilo za njen značaj. Ne zdi se nam prav, da so časopisi prinesli med drugim tudi to, da se s Štefkinjo materjo ni moglo izhajati. Mislimo, da ne more biti slaba mati tista, ki vse kar ima da svojim otrokom, in ki je vključ svojim letom ves čas garala pri zidanju hiše, samo, da bi njeni otroci in otrok otroci imeli svoj dom. Kdo more sedaj doumeti njeno bolelo, ko je na tako krut način izgubila oba svoja otroka, sina Franceta, ki je bil z njo zelo dober in hčerko Štefko, ki jo je umirajoča prosila, naj skrbi za njene otroke? Ali sedaj kaj pomislijo tisti, ki so netili in večali preprič med zakoncem, da sta ostala na svetu dva nedolžna otročička brez matere in očeta, in kakšna bo v teh razmerah njihova življenjska pot? Naj se ne pojavi nihče, ki bi sedaj zahteval da se otroka stari materi odvzame, kajti otroka sta edina, ki jo držita pokonci, da ne omahne v silni bolečini; tu niso na mestu samo besede, ampak treba je pomagati, ne pa še brskati po rani, ki je že sama na sebi tako velika in žgoča, da se v srcu uboge matere nikoli ne bo mogla zaceliti.

Eden v imenu mnogih, ki jih je tragedija globoko pretresla.

mogla priti do izraza na kakem poklicnem odru, kar se s primitivnimi sredstvi, ki so bila tezenskim sodrugom na razpolago, ni moglo tako dobro izvršiti, da si svojo nalogo še dosti dobro rešili. Vsi igralci so se skušali v svoje vloge vživeti in so bili nekateri prav izborni, da bi si jih želeli kmalu zopet videti. Omenjamo zlasti obe ženski vlogi, župana, detektiva in občinske odbornike. Učitelj je bil malo preveč okoren, igralcu, ki je podajal vlogo sumljivega tipa, se je pa zapletel jezik. V splošnem smo bili s to predstavo popolnoma zadovoljni in Teženčani so lahko nanjo ponosni. Dvorana je bila nabito polna: obiskali so jo tudi člani »Vzajemnosti« iz Pobrežja, Maribora in Stučencev. Uvodoma je predsednik, s. Karničnik, spregovoril par pozdravnih in bodrilnih besed. Tezenski sodruzi naj le tako nadaljujejo. c.

VZAJEMNOST

Študenti pri Mariboru

Kot zaključno dramsko predstvo bodo uprizorili diletanti »Vzajemnosti« v nedeljo, dne 13. junija s pričetkom ob 20. uri v dvorani gostilne Mraz veseloligro v 3 dejanjih »Trije vaški svetniki«. Sodrugi in sodružice, prijatelji in podporniki delavskega izobraževalnega društva, pridite!

Velika izbira ženskega in moškega blaga
za obleke, plašče, kostume in hubertuse,
po najnižjih cenah dobite samo v

ČEŠKEM MAGAZINU

Maribor, Ul. 10. oktobra

Na drobno!

Na veliko!

Zaščita zaupnikov

Dr. Avg. Reisman:

Zaupnik v stavki

Po lanskim velikim mezdnihi bojih v tekstilnih tovarnah in deloma tudi drugod, kot na primer pri tvrdki Westen d. d. v Celju, so podjetja poleg številnih drugih delavcev in delavk odpustila skoro brez izjeme tudi vse zaupnike in zaupnice, v številni namestnike zaupnikov. Bilo je jasno, da so ti odpusti naperjeni predvsem proti instituciji delavskih zaupnikov, ki so po zakonu o zaščiti delavcev od zakonodajalca določeni za zaščito delavskih gmočnih in kulturnih interesov, zlasti pa, da nadzorujejo v podjetjih izvrševanje socialne zakonodaje. Odpust bi naj bil strašilo zavednejšim in inteligentnejšim delavcem, da se v bodoče ne pustijo več voliti v zaupniški zbor, zlasti pa, da se kot zaupniki ne eksponirajo za delavstvo tako, da bi si nakopali nevoljo podjetnika. Zaupniki so torej postali žrtev svoje izvolitve po zakonu o zaščiti delavcev.

Pojavilo se je zato vprašanje, kakšno nalogo ima zaupnik v stavki in kako je po zakonu, kljub izvrševanju svojih zaupniških dolžnosti v stavki, še vedno zaščiten? Nastale so številne pravde, ki se vlečejo že od lanske jeseni pred sodišči v Mariboru, Celju in v Kranju. Ker razčistišujemo pravni položaj zaupnika in namestnika v stavki prvič pred sodišči, nimamo v tej smeri še nikakih merodajnejših sodb, takozvane »judikature«. Vsled tega je bila tudi pri sodiščih precejšna nejasnost o tem, kako presojati odpust zaupnika, ki se je udeležil stavke v podjetju? Večina pravnikov zasleduje vsled poznanja nemške le nemško sodstvo, ki pa je z ozirom na znane reakcionarne razmere v Avstriji precej nazadnjaško in ozkosrčno glede delavcev ter z ozirom na nagel razvoj racionalizacije v tovarnah in tehniki sploh, za delavstvo krivično.

Obrnil sem se vsled tega v Prago do pravnikov, ki se pečajo s socialno zakonodajo s prošnjo, da nam pošljejo češke sodbe iz pravnih odločitev delavskih zaupnikov v stavkah.

Urednik mesečnika »Pracovní právo« (Delovno pravo), s. dr. Jaromír Hlaváček je bil tako ljubezljiv, da mi je takoj poslal v prepisu celo vrsto takšnih sodb, ki na temelju popolnoma enakih zakonov o zaščiti delavskih zaupnikov, kakor je naš zakon o zaščiti delavcev, pravilno in pravično ter objektivno razčistišujejo položaj zaupnika v stavki, kakor tudi namestnika. Tudi češka najvišja sodišča so se v teh sodbah izrekla za dosledno zaščito delavskih zaupnikov in namestnikov. Kakor pri nas, tako je tudi v ČSR ta zakon malo pomanjkljiv, ker pač pri izdaji zakona niso mogli misliti na vse možnosti, kako se bodo skušali podjetniki iznebiti neljubih zaupnikov. Češka sodišča pa so pravilno

ponovno povdarila, da ni toliko odločilno besedilo zakona, temveč namen zakonodajalca, ki je pač hotel na vsak način zaupnika tako zaščititi, da bo ostal v podjetju v službi tudi takrat, kadar bo njegovo delo v okvirju zakona za delavce podjetniku neljubu.

V omenjenih tožbah odpuščenih zaupnikov pri nas so nekatere sodbe že izšle in so sodišča deloma tožbam zaupnikov ugodila, deloma so sodniki tožbe zavrnil z utemeljitvijo, da je stavka že sama na sebi zadosten razlog za takojšen odpust delavca in zaupnika. Prizivno sodišče v Mariboru je izreklo, da **upravičena stavka**, kot je bila na primer zadnja tekstilna, **ni razlog za odpust** delavca in zaupnika. Velike principelne važnosti so tudi sodbe okrognega kot prizivnega sodišča v Celju v korist zaupnikov in je te sodbe potrdilo že tudi najvišje sodišče v Zagrebu. Deloma smo o teh sodbah že poročali, deloma pa še bomo, ker so tudi tam še številne pravde v teku.

Urednik s. dr. Hlaváček iz Prage je bil tako ljubezljiv, da nam je poslal o vprašanju položaja zaupnika v stavki celo obširen in temeljit pravniški članek, ki ga bomo v informativno našim zaupnikom, funkcionarjem organizacij in vsem delavcem, kakor tudi interesiranim pravnikom, objavili z iskreno zahvalo dr. Hlaváčku za toliko pozornost.

Nadalje bomo objavili tudi vsaj nekaj čeških sodb o zaščiti delavskih zaupnikov in namestnikov. Važno je sedaj zlasti vprašanje o zaščiti **namestnikov** zaupnikov, katero smo po 15letni veljavi zakona o zaščiti delavcev prvič načeli pred sodiščem in sicer v Celju v slučaju tvrdke Westen d. d. Prvo sodišče v Celju je odklonilo zaščito namestnikom zaupnikov, češ, da zakon o tej zaščiti nikjer ne govori. Češka sodišča in sicer najvišje upravno sodišče v Pragi, kot tudi vrhovno sodišče v Brnu, pa sta obe izrekli, da so tudi namestniki zaupnikov zaščiteni. Zdi se nam torej tembolj potrebno, da se pojmi v to smer razčistijo in čimbolj razširi poznanje čeških sodb o tej zaščiti.

Na tem primeru, ki je izredne važnosti za bodoči položaj zaupnikov in njih namestnikov, lahko delavstvo zopet vidi, kaj nam pomeni razširjen delavski tisk. »Delavska Politika«. Če hočemo resno izvojevati sedanjo delavsko zakonodajo in zlasti njeno izboljšanje, ko je na vseh koncih in krajih tako usodno pomanjkljiva, da jo lahko vsak sodnik po mili volji razlaga tudi v škodo delavstva, kateremu je ta zakonodaja namenjena za zaščito pred gospodarsko močnejšim, skoro 99% tujim podjetnikom v naši državi, — moramo predvsem zadostno močan delavski časopis.

Delavski pravni svetovalec

Pogrebšina po bratu, ki je bil zavarovan pri OUZD (Kranj).

Vprašanje: Ali imam pravico do pogrebne za bratom, ki je dobival nezgodno rento in za katerega sem plačal pogrebne stroške?

Odgovor: § 73 zakona o zavarovanju delavcev daje rodbini zavarovanca, ki je prejemal nezgodno rento, pravico do pogrebne v znesku 30 odst. njegove rente. Med rodbinske člane pa šteje zakon o zavarovanju delavcev poleg otrok ter starišev in vnukov zavarovanca tudi brate in sestre zavarovančeve. Prvenstveno pravico imajo seveda otroci. Vi pa lahko od njih zahtevate, da vam od prejete pogrebne povrne stroške, ki ste jih imeli s pogrebom njihovega očeta.

Prestanek poroštvene obveze (Trbovlje).

Vprašanje: Leta 1930 sem prevzel poroštvo v neki zadevi pri Posojilnici za dve leti in sem ga nato podaljšal še za eno leto. Ka-

ko se naj poroštvo odpovem, da bi ne imel stroškov?

Odgovor: Če ste poroštvo prevzeli res samo za tri leta in je ta rok v pisni obvezi izrecno naveden, je s potekom teh 3 let Vaše poroštvo prenehalo ter niso potrebni posebni ukrepi z Vaše strani.

Dedna pravica brata in sestre (Velenje).

Vprašanje: Umrli nama je sestra, ki je zapustila precejšnje premoženje. V oporoki, ki jo je napravila, pa ni nama zapustila ničesar. Ali imava pravico iz zapuščine zahtevati kak delež?

Odgovor: Bratje in sestre so zakoniti dediči in dedujejo za otroki in obenem starši zapustnice, če ta ne zapusti nobene oporoke. Če pa zapusti umrla sestra oporoko, v kateri bratom in sestram ničesar ne zapusti, ti ne morejo zahtevati iz zapuščine nikakega deleža. Pravico zahtevati iz zapuščine del. če se jih v oporoki prezre, imajo le otroci in roditelji umrlega zapustnika.

Mladinski vestnik

T.:

Vajenci in njihova zaščita

Po anketi o zaščiti vajencev.

(Konec)

Razvoj v naprednih državah tudi deloma vpliva na naše razmere.

Časi, ko se je vajence z batinami vzgajalo, bodo skoro minuli. Minulo pa bo tudi, da bi smel biti vajenec zaposlen po 12 in več ur na dan in poleg tega opravljati delo, za kar bi moral gospodar najeti posebnega delavca.

Ni častno za tiste, ki so se na tej anketi zavzemali za zastarelo »brezpravnost« vajencev. Še nečastneje pa je, ako se je akademično naobrazena oseba spozabila in nazvala s. dr. Reisman »nekega« advokata, ki se peča s »pocestno politiko« med tem, ko štiti delavstvo in vajence pred izkoriščanjem onih, ki ob vsaki priliki izjavljajo, kako velika je njih socialnost in da smatrajo vajenca za enakovrednega lastnim družinskim članom itd. Kako pa izgleda ta socialnost in humanost v praksi, pa so pokazala poročila, pritožbe in zveržena telesa vajencev... Glede s. dr. Reisman povemo vsem

nasprotnikom, da on ni »neki« neznan advokat, temveč da je delavstvu dobro poznan da delavstvo čista in tudi ve zakaj! Saj je ravno on tista bela vrana med juristi, ki se je zavzel za delavce in vajence in njihovo zaščito.

O tej anketi bomo še večkrat spregovorili. Danes pa naj še eno pribijemo: Pri barbarih se ni moglo razlikovati, med pravicami in dolžnostmi, dočim današnja civilizirana družba dovoli enemu razredu vse pravice, drugemu pa naloži vse dolžnosti. Tako ne bi smelo biti — in ne sme biti. Kar zahteva posedujoči in vladajoči razred zase, sme zahtevati tudi delavstvo od najstarejšega do najmlajšega. Čim bolj napreduje civilizacija, tem bolj raste zlo. Največje zlo in najostudnejša hinavščina pa je: ako kdo pravi, da izkoriščevalci izkoriščajo delavstvo samo zato, ker je to v interesu izkoriščanih in da je tisti delavec, ki tega ne uvidi in se protivi, nevaležnež.

Omladinci, bodimo čuvarki mira!

Postoja nevarnost svetovnega klanja. Evropa živi v težkem vzdušju. Fašizem grabi Španijo kot svoj plen in se ne oziira na sklepe demokratičnih držav o nevmešavanju. Izmed fašističnih držav prednjačita v vmešavanju Italija in Nemčija. Fašizmu ne zadostujejo tisoči žrtev v Abesiniji. Po njegovi krivdi padajo tisoči v Španiji in njegovo stremenje je, da potegne vso Evropo v krvavi ples. Mladina je poklicana, da se postavi v bran fašističnim nakanam s tem, da se oklene socialističnega gibanja in z delom za socializem ustvarja predpogoje za mir, svobodo in napredek. Očetje naše generacije so bili povečini vsi v sve-

točni vojni, na nje se bojaželni fašizem ne more več zanesti. Polni grozot, ki so jih doživeli v svetovni vojni, vedo, kam vodi nacistična hujskarija in pohlep po tujem ozemlju. Mi mladi pa se danes lahko učimo na vzgledih v Španiji in v državah, kjer fašizem vlada, kaj zna in kaj hoče. Mi, mladina, bodimo klicarji socialistične bodočnosti. Širimo našo misel s tem, da širimo socialistični delavski tisk. »Delavska Politika« in tudi sami sodelujemo v našem »Mladinskem vestniku«. Skrbimo, da bomo prihranili sebi in vsemu delovnemu ljudstvu težke preizkušnje vojne in suženstva!

Matej.

Drobiž

En dan ne bodo jedli. Ameriško združenje dijakov, ki šteje 500.000 članov, je meseca maja objavilo sklep, da bodo njegovi člani enodnevni izdelek za hrano prispevali za pomoč španski socialistični mla-

dini, da bo lažje v stanju še naprej voditi boj za zmago demokracije nad fašizmom.

Rumunsko prosvetno ministrstvo je organiziralo po šolah srednješolsko tajno policijo, ki obvešča oblasti o delu in prepričanju dijakov. Listi pravijo pravilno, da to ni vzgojno delo.

Plenum strokovne komisije

za edinstvo in disciplino v strokovnem pokretu v Sloveniji in državi.

Dne 23. maja t. l. se je vršila plenarna seja Strokovne komisije, na kateri se je razpravljalo o zadnjih dogodkih v SK in o vzrokih izključitve predsednika s. Leskovska.

Obenem je po izčrpnih debatih sprejela z vsemi glasovi, razen štirih, ki so se glasovanja vzdržali, sledečo

RESOLUCIJO:

Po zaslišanju referata tajnika Strokovne komisije in na podlagi izvajanja ostalih delegatov v zadevi izključitve s. Leskovska iz Strokovne komisije, kot posledica izključitve iz članstva SMRJ, plenum

izjavlja:

1. Da stoji striktno na stališču sklepov kongresa URSSJ, ki se je vršil v Sarajevu in da se bo SK tudi v bodoče teh sklepov držala ter čuvala red in disciplino v sestavnih organizacijah. Z vso energijo bo nastopila proti posameznikom, kakor tudi proti posameznim organizacijam, ki bi sklepe URSSJ in SK na katerikoli način kršile in škodovalle ugledu in interesom URSSJovega pokreta v Sloveniji in državi.

2. Plenum vzame na znanje sklep o odstavitvi s. Leskovska kot predsednika SK ter poziva vse sestavne organizacije in funkcionarje, da to vzamejo na znanje, ker je bil sklep storjen v interesu discipline in reda v naših organizacijah.

3. Plenum najodločneje obsoja razdiralno delo s. Leskovska potom ustanavljanja novih organizacij proti že obstoječim ter poziva centralo URSSJ, naj pozove centralo Saveza Šivačko odedenih radnika Jugoslavije, da takoj prekine z ustanavljanjem svojih podružnic v Sloveniji in da že ustanovljene takoj razpusti.

Če Zveza svojega razdiralnega dela ne prekine, naj centrala

URSSJ izvajaja napram njej tudi skrajne konsekvence z izključitvijo iz URSSJvega članstva.

4. Plenum poziva vse priključene organizacije in funkcionarje, da v sedanji dobi, ko je svobodni URSSJ pokret napaden in ogrožen, gredo s podvojeno silo na delo, da bodo naše vrste ostale neokrnjene in sposobne za obrambo naših interesov ter že pridobljenih pravic delavstva in nameščenstva.

Na izključene sodruge apeliramo, da prenehajo z razdiralnim delom, ki bi prineslo ogromno škodo delavstvu ne samo v Sloveniji tem več v vsej državi, ker le s tem pokažejo razredno zavest in pripadnost k s v o b o d n e m u URSSJ gibanju v državi.

Predsednik: **Lojze Sedej** l. r. Tajnik: **Niko Bricelj** l. r.

Za novega predsednika je bil izvoljen s. **Lojze Sedej** z vsemi proti enemu glasu.

Na to se je razpravljalo o minimalnih plačah, starostnem zavarovanju in o položaju vajencev ter sprejela tozadevna navodila za bodoče akcije. Na seji je vlada v vseh vprašanjih skoro popolna soglasnost, kar daje zagotovilo za bodoče redno delo in disciplino v strokovnem pokretu.

Literatura

Drago Supančič »5 let Trboveljskega slovstva« (1932—1937). (8°. 43 strani. — »Trboveljski slavček«, Trbovlje).

»Časopis za zgodovino in narodopisje«. Marija Boršnik: Aškerčeva bibliografija. — (8°. 120 str. 5 slik. Letna naročnina Din 50. Letnik XXX. Snopič 4. 1935. — Zgodovinsko društvo v Mariboru.

Poverjenike v vsakem kraju, sprejemmo. Pripravno za upokojece. Možnost lepega zasluzka. Provizija in fiksum. Ponudbe na upravo pod »Dohodek«.

Povsod gre glas
B. Ranjús
zlatar, Kranj
je za nas!

Zahtevajte ceniki!